

W jaki sposób oddawane są krwiotwórcze komórki macierzyste?

Krwiotwórcze komórki macierzyste, niezwykle istotne dla zapewnienia funkcji życiowych, obecne są w dużych ilościach w szpiku kostnym talerza kości biodrowej (nie w rdzeniu kręgowym). Jeśli Dawca w wyniku przeprowadzonego badania lekarskiego, kwalifikuje się do pobrania, wówczas komórki macierzyste pozyskiwane mogą być na dwa różne sposoby:

1. Pobranie krwiotwórczych komórek macierzystych z krwi obwodowej

Przed pobraniem przez 4 dni Dawca przyjmuje czynnik wzrostu G-CSF, aby zwiększyć ilość komórek macierzystych w krwi obwodowej. Jest to substancja produkowana również naturalnie w organizmie człowieka w momencie przechodzenia infekcji. Podczas przyjmowania czynnika mogą wystąpić objawy grypopodobne. Komórki pobiera się metodą zwaną aferezą. W dniu pobrania na obu ramionach Dawcy zakładane są dożylne. Krew przepływa z jednego ramienia poprzez tzw. separator komórek i wraca drugim wejściem dożylnym do organizmu. Metoda ta jest stosowana przez DKMS od 1998 roku i nie wymaga hospitalizacji. W ten sposób odbywa się 80% wszystkich pobrań.

2. Pobranie szpiku kostnego z talerza kości biodrowej

Od znajdującego się pod narkozą Dawcy pobiera się z talerza kości biodrowej (nie jest to rdzeń kręgowy) około 1 litra mieszaniny szpiku kostnego i krwi. Mieszanina zawiera około 5% szpiku kostnego, regenerującego się całkowicie w organizmie w ciągu około 2 tygodni. Dawca przyjmowany jest na oddział zwykle dzień przed pobraniem szpiku. W szpitalu pozostaje 2-3 dni, a jedyne zagrożenie ogranicza się do powszechnego ryzyka związanego z podaniem narkozy. Po pobraniu szpiku istnieje możliwość wystąpienia miejscowego bólu, podobnego do stłuczenia, który po kilku dniach mija.

Decyzja o wyborze jednej z powyższych metod pobrania krwiotwórczych komórek macierzystych uzależniona jest od stanu oraz potrzeb chorego na nowotwór krwi Pacjenta. W obu przypadkach wszelkie koszty powstałe wskutek poddania się procedurze pobrania pokrywane są ze środków fundacji DKMS.

Kto może być Dawcą?

Dawcą może zostać każda osoba w wieku od 18 do 55 lat, która waży minimum 50 kg i nie ma dużej nadwagi. Osoby cierpiące na choroby przewlekłe, regularnie przyjmujące leki lub osoby, których sytuacja zdrowotna nie jest jasna, powinny skonsultować swoją rejestrację z pracownikiem DKMS.

Wytyczne dotyczące rejestracji potencjalnych Dawców komórek macierzystych

Rejestracja w ODS fundacji DKMS może odbyć się jedynie w sytuacji, kiedy nie istnieją przeciwwskazania medyczne określone przez Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 12 marca 2010 roku oraz wytyczne określone przez Światową Organizację Dawców Szpiku (WMDA). Zgodnie z wytycznymi, poniżej przedstawiono schorzenia bezwzględnie wykluczające z możliwości zostania Dawcą oraz wyjątki wymagające konsultacji medycznej:

- 1. Choroby układu sercowo-naczyniowego**, np. zawał serca, zatorowość płucna, migotanie przedsionków, tętniak aorty. Wyjątki wymagające konsultacji z lekarzem: arytmia, wady zastawkowe, przebyta zakrzepica, nadciśnienie tętnicze lub inne.
- 2. Choroba nowotworowa - przebyta lub czynna** (choroby u członków rodziny nie stanowią wykluczenia).

Wyjątki wymagające konsultacji z lekarzem: czerniak ograniczony do skóry - wyleczony, rak in situ szyjki macicy - wyleczony miejscowo.

- 3. Choroby zakaźne**, np. HIV, HTLV, wirus zapalenia wątroby (WZW) typu B i C.

Wyjątki wymagające konsultacji z lekarzem: każde inne przewlekłe lub niewyleczalne zakażenie oraz objawy sugerujące choroby zakaźne.

- 4. Transplantacje włącznie z zastosowaniem materiałów biologicznych**, w tym allogenicznych, ksenogenicznych, np. biorcy przeszczepów rogówki, twardówki, opony twardej, zastawki sercowej, nerki lub innych narządów.

Wyjątki wymagające konsultacji z lekarzem: transplantacje z zastosowaniem tworzyw pochodzenia syntetycznego lub z wykorzystaniem tkanek własnych.

- 5. Choroby autoimmunologiczne**, np. wrzodziejące zapalenia jelita grubego, choroba Leśniowskiego-Crohna, miastenia, stwardnienie rozsiane, ostre rozsiane zapalenie mózgu i rdzenia, łuszczycowe zapalenie stawów, choroba Gravesa-Basedowa, niedokrwistość autoimmunohemolityczna, choroby tkanki łącznej.

Wyjątki wymagające konsultacji z lekarzem: sarkoidoza, zapalenie tarczycy Hashimoto, łuszczycy, atopowe zapalenie skóry i inne.

- 6. Choroby układu nerwowego**, np. zaburzenia ruchowe (choroba Parkinsona, choroba Huntingtona), choroby złącza nerwowo-mięśniowego, choroba Creutzfeldta-Jakoba.

Wyjątki wymagające konsultacji z lekarzem: zaburzenia napaadowe (np. epilepsja), neuropatie obwodowe (np. porażenie nerwu promieniowego), gruczolaki/mikrogruczolaki, operacje i poważne urazy głowy.

- 7. Choroby krwi i szpiku**: talasemia, sferocytoza, anemia aplastyczna, hemofilia oraz zaburzenia krzepliwości krwi (np. trombofilia).

Wyjątki wymagające konsultacji z lekarzem: małopłytkowość w dzieciństwie, niedokrwistość niedoborowa, umiarkowane zaburzenia w morfologii krwi.

- 8. Zaburzenia psychiczne**: schizofrenia, zaburzenia afektywne dwubiegunowe, zaburzenia osobowości i zaburzenia zachowania osób dorosłych.

Wyjątki wymagające konsultacji z lekarzem: depresja, neurastenia.

- 9. Choroby endokrynologiczne**: nadczynność tarczycy, cukrzyca, choroba Cushinga.

Wyjątki wymagające konsultacji z lekarzem: niedoczynność tarczycy, zespół policystycznych jajników, insulinooporność, leczenie hormonem wzrostu w przeszłości, hiperprolaktynemia.

- 10. Inne choroby takie jak**: wielotorbielowatość nerek, jaskra, osteoporoza, liczne rozległe zabiegi operacyjne zwłaszcza w znieczuleniu ogólnym (więcej niż 3) z wyjątkiem cesarskich cięć, urazy wielonarządowe.

Wyjątki wymagające konsultacji z lekarzem: astma oskrzelowa, alergie, dyskopatia, zwyrodnienia kręgosłupa.

- 11. Leki - wykluczenia bezwzględne**: leki wpływające na układ krwiotwórczy, cytostatyki, środki immunosupresyjne.

Wyjątki wymagające konsultacji z lekarzem: inne leki stosowane przewlekłe (na stałe).

- 12. Uzależnienia**: alkohol, narkotyki, leki.

Wyjątki wymagające konsultacji z lekarzem: długi okres abstynencji (> 10 lat) przy braku chorób towarzyszących.

Jeżeli cierpisz na schorzenie wymagające konsultacji z lekarzem lub po zapoznaniu się z powyższymi informacjami w dalszym ciągu masz wątpliwości czy Twój stan zdrowia pozwala na rejestrację w bazie potencjalnych Dawców komórek macierzystych, napisz do nas na adres medyczne@dkms.pl.

Odznaka Dawcy Przeszczepu i Zasłużonego Dawcy Przeszczepu

Każdemu Dawcy, w zależności od liczby pobrań, przysługuje odznaka „Dawcy Przeszczepu” lub „Zasłużonego Dawcy Przeszczepu”. Wszystkie informacje dotyczące przysługujących Dawcom uprawnień znajdziesz na stronie www.dkms.pl.